

- Det går ikke dette her

2022-05-10

© Moss Avis

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

8 NYHETER

Tirsdag 10. mai 2022

MOSS AVIS

Jeløy-bonde fortviler etter verste tørke på 100 år

- Det går ikke dette



FORTVILER: Bonde Einar Kristen Aas på Skallerød gård på Jeløya i Moss frykter for avlingene hvis det ikke snart kommer regn.

Tørken på Østlandet gir store utfordringer for maten vi spiser.

LENA-CHRISTIN KALLE
redaksjonen@moss-avis.no

- Nå må vi han vann, det går ikke dette her, sier Jeløy-bonde Einar Kristen Aas til Nettavisen, og forteller at de har prøvd å vanne i gang, brokkoli, løk og salat.

Bonden på Jeløy i Moss kjemper mot værgudene. Nå jobber han døgnet rundt for at grønnsakene på jordene skal bli

til brokkoli, løk, poteter og salat hos Kiwi, Meny og de andre gartnerhallene.

Den ekstreme tørken på Østlandet i mars og april gir store utfordringer. Nå håper Aas han skal klare å berge grønnsakene.

Ikke så lite på 100 år

Ifølge Meteorologisk institutt har flere vannstasjoner med mer enn 100 års drift, aldri registrert mindre nedbør for disse to månedene samlet enn i år.

- Vi har løk som ligger i tørr jord og ikke spirer. Potetene tok jeg bilde av i stad. Den har bare

satt tre centimeter med rot, og ikke klart og fått vann under plasten. Nå går det tregt med spiringen. Det er ikke vann i bakken, konstaterer han.

Tørke i Vest-Europa

Bonden er langt fra alene om bekymringen. Christian Anton Smedshaug i Agri Analyse mener situasjonen er illevarslende.

- Hvis det ikke kommer regn innen forten dager, kan det bli kritisk for avlingsnivået, sier Smedshaug til Nettavisen.

Norges korn- og grønnsakproduksjon er sentrert til Østlandet, som består av fylkene, Oslo, Viken, Vestfold, Innlandet og Telemark. De jordbruksrike kommunene på Østlandet var også rammet av tørke i 2018, som førte til lavere avlinger.

Men det er ikke bare grønnsakene som nå må ha regn. Hveten som ble sådd på norske åkere i høst er helt avhengig av regn for å spire.

Men det er ikke bare Østlandet i Norge som rammes. Nå er det også svært tørt i resten av Norden, Nord-Tyskland og i andre vesteuropeiske land.

Arbeiderne fra Ukraina

- Jeg kjører traktor for tre ukrainere, og er vanningsansvarlig. De ukrainske arbeiderne var de beste på dette her. I fjor kom de 18. mai. I år kommer de ikke på grunn av krigen, sier han, og forteller at han har jevnlig kontakt med arbeiderne.

For å berge avlingene har Aas kapasitet til 35 vanningspunkter. I den ekstreme tørkesituasjonen trenger han å kjøre alle sammen. Men når sesongarbeiderne fra Ukraina ikke kommer, står han ikke bare i tørke, men også uten nok erfarent mannskap.

- Nå er jeg én mann på 35 vanningspunkter. Det går selvfølgelig ikke. Jeg klarer ett eller to om dagen, sier han.

Grønnsakbonden må vanne annenhver dag på løken, og han klarer kun å vanne én fjerdedel.

- Det er mange hold brokkoli og salat igjen å vanne, sier han. Han ser med frykt på at dammen på gården går helt tom, og at han kanskje må vanne til første uken i juli, slik han gjorde under den siste tørken i 2018. Etter det, er det minimalt hva som kan berges av avlingen.

65 år gamle Aas legger ikke

skjul på at han er lei etter nesten 30 år som bonde, men forteller at han ikke kan gi seg for han har nedbetalt lånet på den nybygde låven.

Mange utfordringer

Tørken kommer på toppen av en pågående «storm» for verdens matproduksjon. Verdens største gjødselprodusent, norske Yara, sliter med å få tak nødvendige innsatsfaktorer for å produsere gjødsel. Russland er en svært viktig leverandør av livsviktige næringsstoffer som fosfor, kalium og nitrogen til gjødselproduksjon.

Det krigførende landet står for 25 prosent av de livsviktige innsatsfaktorene i verdens gjødselproduksjon. Disse er nødvendig for å få planter til å vokse.

Dessuten er gjødselproduksjonen avhengig av naturgass. Her står Russland for 40 prosent av leveringen til det europeiske markedet. Dette har sendt prisene på mineralgjødsel i taket.

Sammen med rekordhøye priser på gjødsel kommer skyhøye priser på diesel, strøm og kraftfôr. Dermed har kostnade-



REGN: Norske matbønder er helt avhengig av at det snart kommer regn til avlingene deres.

FOTO: KRISTIN MATTEWS

e her



FOTO: TORGEIR SNILSBERG

ne for matprodusenter i hele verden har gått i taket. Tørken gjør det ikke enklere.

Skogbrann

Tørken skaper ikke bare problemer for matproduksjonen.

Oslo kommune sendte denne uken ut en SMS-oppfordring til innbyggerne om å spare vann.

Det er kritisk for hovedstadens vannforsyning. Vannmagasinene får ikke nødvendig påfyll fra smeltevann og regn. Det har vinteren med lite snø og en tørr vår sørget for.

Nå oppfordres vi til å både tisse og pusse tennene i dusjen.

Tørke skaper også problemer med gressbranner i samme området. I går måtte brannvesenet slukke åtte branner øst i Oslo.

Skogbrannfare i Oslo ventes å gå fra oransje til rødt nivå i løpet av uka. Samtidig er det fare på gult eller oransje nivå over store deler av Østlandet.

Det er ikke uvanlig at vi har skogbrannfare i overgangen fra vinter til vår. Men det er uvanlig at vi har så lange perioder uten nedbør, uttalte innsatsleder Knut Halvorsen i Oslo brann- og redningsset, til NTB.



TØRT: Mosseelva ned mot Mossesundet.

ALLE FOTO: TORGEIR SNILSBERG

– Om inntekter hadde vært prioriteten, hadde vi tømt Vansjø En sjelden lav vannstand

Glommens og Laagens Brukseierforening avviser bestemt at de holder igjen vann i Vansjø for å sikre større kraftinntekter fra Mossefossen senere i år.

TORGEIR SNILSBERG
torgeir.snilsberg@moss-avis.no

– Elveleiet nedenfor fossen er tørrere enn jeg noen gang har opplevd, sier en eldre mossing til Moss Avis.

Han lurte på om det spekuleres i å spare vannet til tider med enda høyere kraftpriser enn nå.

– Det er bare to år siden sist vi stoppet all tapping av vann, så situasjonen er ikke helt unormal. Og hadde det å få mest mulig kraftinntekter vært det viktigste, så hadde vi tappet hele Vansjø tom - og satset på å den fylte seg opp igjen utover sommeren, kommenterer Hans-Christian Udnes.

Udnes er delingsleder vassdragsdrift i Glommens og Laagens Brukseierforeningen, som styrer tappingen av Vansjø via Mossefossen og Mossefossen Kraftstasjon.

40 cm under ønsket nivå

Sør-Norge har vært gjennom den tørreste mars-april-perioden på over 100 år og langs Mjøsa står båtforeninger på bar bakke.

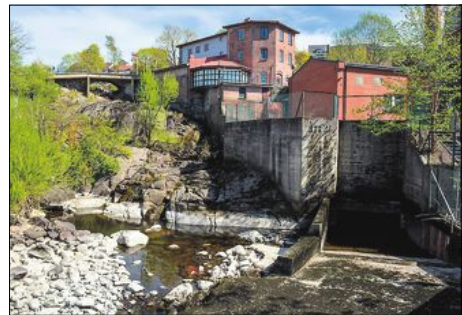


HIT, MEN IKKE LENGRE: Fra dammen over Mossefossen.

Også i Vansjø er vannstanden sjeldent lav til å være i begynnelsen av mai.

– Vi må tappe ned Vansjø før vårpløyinga. Det gjorde vi. Men etter det har det ikke kommet nedbør. Så selv om vannstanden stiger litt via bekker og elver inn i innsjøen, så er vi altså under normalen for begynnelsen av mai, forklarer Hans-Christian Udnes.

– Vannstanden i Vansjø er nå 24,60 meter. Det er 40 centimeter under der vi bør være i mai, og prioriteten nå er å komme opp i sommervannstand, sier delingslederen.



STILLE: Mossefossen med det tørlagte vannutløpet fra kraftstasjonen til høyre.

-30%
PÅ TERRASSEMARKISER
til 29.05.

NORSK
Kvalitet

GRATIS BEFARING
911 50 200
fasadeprodukter.no

Fasade
PRODUKTER

VÅRTILBUD
El-sykkel Merida eSPRESSO
City 300 SE EQ



**Kom og se
våre
NYHETER**



Mandag – fredag 08.00 – 16.00 | Ta kontakt med oss: Mobil: 990 86 891
Sjekk ut www.kiassykkel.no | Mail: anders@fortunahr.no